

GRUNDSKOLE 31. juli 2021

DEBATINDLÆG

Folkeskolen er presset - det truer den sociale mobilitet

Skrevet af

Lars Andersen

Direktør

Forældre flytter i stigende grad deres børn fra folkeskolen til fri- eller privatskoler. Det truer den lokale sammenhængskraft og sociale mobilitet.

Kontakt

Direktør

Lars Andersen

📞 40 25 18 34

✉️ la@ae.dk

Kommunikationschef

Jesper Kirkbak

📞 50 73 71 34

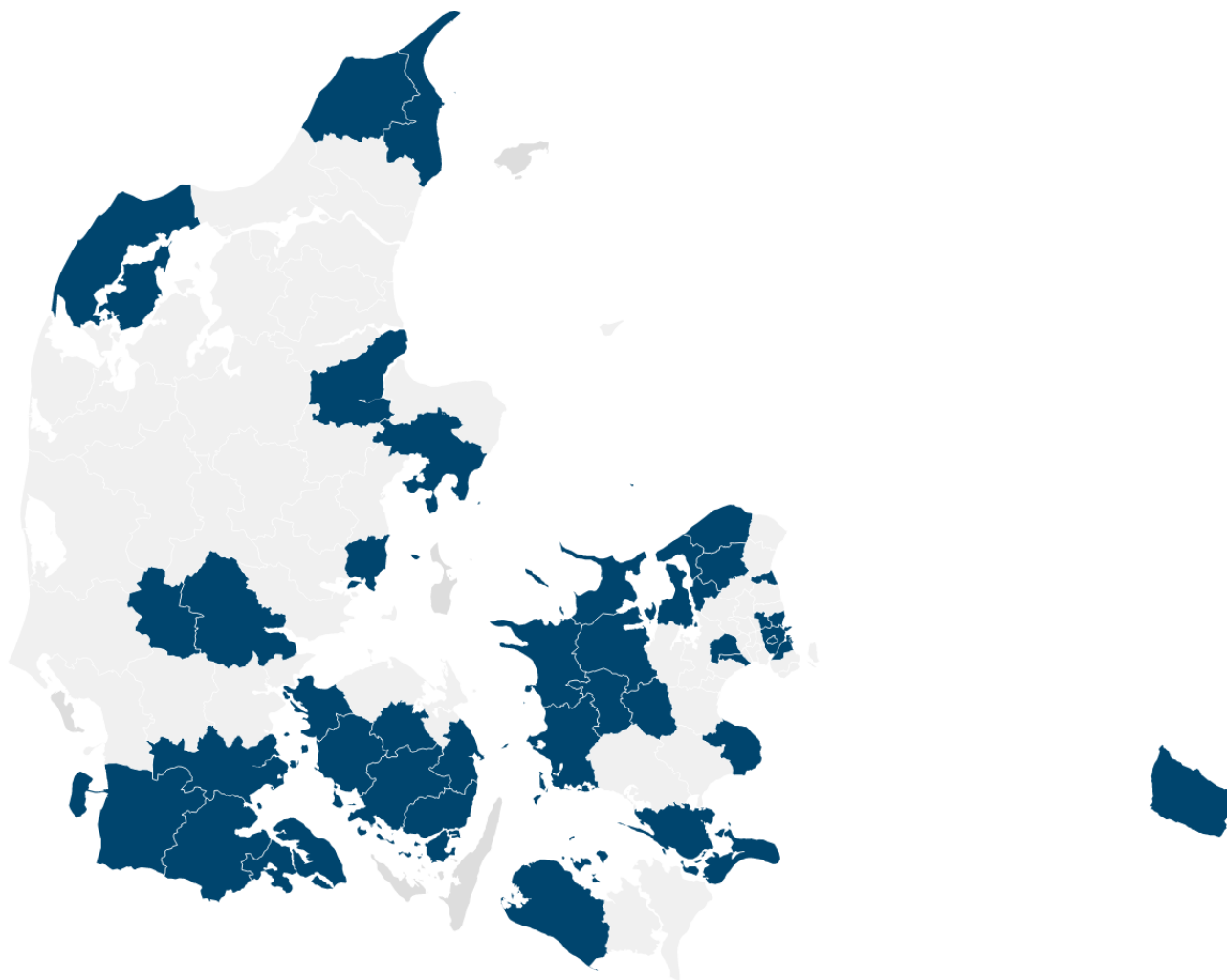
✉️ jk@ae.dk

Debatten om danske børns skolegang er blusset op, fordi nye [tal](#) viser, at mere end hvert femte barn i første klasse går på en privat- eller friskole i mere end hver tredje kommune. For at være præcis gælder det i 40 kommuner i 2019.

FIGUR

I mere end hver tredje kommune går mindst 20 procent af eleverne i 1. klasse på en privat- eller friskole

Figuren viser, hvor stor en andel af grundskoleeleverne i hver enkelt kommune, der går på privat- eller friskoler, i 1. klasse i 2020. I de markerede kommuner går mere end hver femte elev i 1. klasse på privat- eller friskole.

Anm.: Småkommunerne Ærø, Langeland, Læsø, Samsø og Fanø er udeladt. Opgørelsen er pr. 1. oktober 2020.

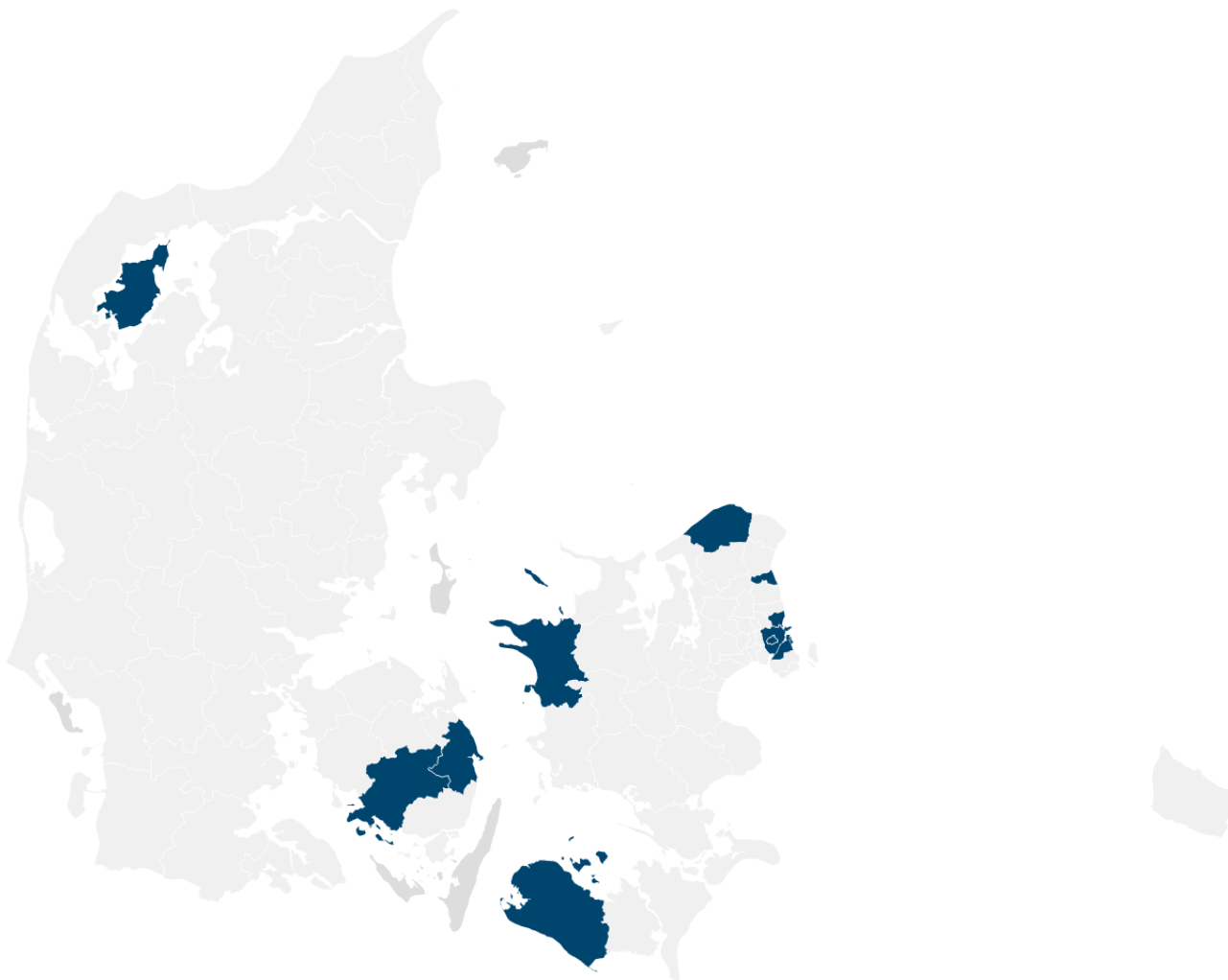
Kort: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: På baggrund af Danmarks Statistik

Udviklingen er til at tage at føle på. I 2007 var det kun i 10 kommuner, at så mange børn gik i privat- og friskoler.

På landsplan er vi de seneste ti år gået fra, at cirka 13 procent af danske skoleelever i første klasse er indskrevet på en privat- eller friskole, til at det nu er knap 18 procent.

I 10 kommuner gik mindst 20 procent af eleverne i 1. klasse på en privat- eller friskole i 2007

Figuren viser, hvor stor en andel af grundskoleeleverne i hver enkelt kommune, der gik på privat- og friskoler, i 1. klasse i 2007. I de markerede kommuner gik mere end hver femte elev i 1. klasse på privat- eller friskole.

Anm.: Småkommunerne Ærø, Langeland, Læsø, Samsø og Fanø er udeladt. Opgørelsen er pr. 1. oktober 2007.

Kort: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: På baggrund af Danmarks Statistik

Bag tallene gemmer sig det faktum, at [hver femte folkeskole er lukket](#) siden 2007. Dengang var der cirka 1600 folkeskoler i hele landet mod cirka 1260 i dag. Lukningerne af folkeskoler er primært sket i provins- og landområderne. Samtidig er der opstået cirka 50 nye privat- og friskoler.

” Med private skoler risikerer man at dele samfund op i A- og B-hold, for ikke alle har råd til at betale. Der er noget sikkerhed i, at folkeskolen skal finde pengene til at rumme alle.

Familiefar fra Ørum

”Friskolerne er et sundhedstegn hos en skrantende patient”, lyder overskriften på en [leder](#) fra ugens løb, der kommenterede på de nye tal. Lederskribentens pointe er, at det er et sundhedstegn, når lokalsamfundets borgere går sammen om at danne en friskole, når en folkeskole lukker. Det er et tegn på, at der er engagerede borgere, lyder det.

Jeg kan godt se, at nye friskoler kan være en slags symptombehandling nogle steder i landet, men medicinen er mest for de børn med ressourcestærke forældre. Faktisk er udviklingen nærmere et tegn på, at der er nogle børn, der bliver efterladt på perronen.

Sidste år viste vi i Arbejderbevægelsens Erhvervsråd i en [analyse](#), at der er store sociale forskelle på, hvem der går på privat- og friskoler. Det gælder både i store byer, oplands- og provinskommuner og på landet.

I landkommunerne går hvert tredje barn fra den højere middelklasse og overklassen på en privat- eller friskole, mens det kun gælder for hvert sjette barn fra arbejderklassen. I den dur har også [Danmarks Statistik](#) tidligere vist, at forældre med børn på privat- og friskoler har højere indkomst og længere uddannelser end forældre med børn i folkeskolen.

I folkeskolen kan vi stille alle børn lige, hvis vi investerer i den

Med andre ord er der ved at ske en skævvridning af, hvor og med hvem vores børn går i skole. Der er en tendens til et skolesystem, hvor presset økonomi betyder lukninger af lokale folkeskoler. I stedet opstår privat- og friskoler, men de er ikke for alle.

I [Avisen Danmark](#) kunne man forleden læse, at Norddjurs Kommune på grund af presset økonomi havde lukket udskolingene på Ørum Skole. Som modsvar opstod en friskole, men desværre endte friskolen med at trække elever ud af Ørum Skoles øvrige klassetrin og til sidst lukkede folkeskolen helt.

” *Jeg kan godt se, at nye friskoler kan være en slags symptombehandling nogle steder i landet, men medicinen er mest for de børn med ressourcestærke forældre. Faktisk er udviklingen nærmere et tegn på, at der er nogle børn, der bliver efterladt på perronen.*

Direktør Lars Andersen

En familiefar fra byen fortæller, at han ikke ville sende sine børn i den nye friskole. I stedet valgte han folkeskolen i en naboby.

”Med private skoler risikerer man at dele samfund op i A- og B-hold, for ikke alle har råd til at betale. Der er noget sikkerhed i, at folkeskolen skal finde pengene til at rumme alle,” siger familiefaren i avisen.

Sidenhen har folkeskolen i nabobyen i øvrigt fået flere klassetrin, men det er ikke pointen. Pointen er, at vi kan stille danske skolebørn lige – uanset hvor ressourcestærke deres forældre er – hvis vi satser mere på folkeskolen.

Den social mobilitet er truet

Flere [undersøgelser](#) slår fast, at klassekammerater har stor betydning for, hvordan man klarer sig. Stærke elever trækker de svage op. Unge fra socialt svage hjem får markant højere karakterer, hvis de har klassekammerater fra mere veluddannede familier.

[Kraka](#) konkluderer for eksempel, at hvis man er så heldig at gå sammen med elever med en stærk familiemæssig baggrund i grundskolen, så får man også selv, ”alene af den grund”, højere karakterer, højere uddannelsesniveau og højere indkomst.

Den sociale mobilitet er truet af, at flere børn går i private skoler. Ikke alle forældre har ressourcer til at tilvælge en fri- eller privatskole. Det er ikke en reel mulighed for alle.

Som familiefaren fra Ørum sagde, så risikerer vi at skabe A- og B-hold i vores samfund – og det skal vi ikke ønske os. Det kan skubbe til den stigende ulighed.